

Revision af forældede Traktater.

Af stor symptomatisk Betydning var det af den kinesiske Delegerede *Chao-Chu-Wu* stillede Forslag om en Undersøgelse af Folkeforbundspagtens Artikel 19. Forslaget vakte stærkt Røre paa Grund af den Interesse, der for de i Verdenskrigen besejrede Magter knytter sig til nævnte Artikel, Udgangspunktet for alle Forhaabninger og Krav om Revision af status quo. Det kinesiske Forslag havde følgende Ordlyd:

»I Betragtning af, at Folkeforbundspagtens Artikel 19, saalydende:

»Forsamlingen kan fra Tid til anden henstille til Medlemmer af Forbundet at tage saadanne Traktater, som er blevet uanvendelige, under fornyet Overvejelse og at overveje mellemfolkelige Forhold, hvis Fortsættelse kunde sætte Verdensfreden i Fare« —

fra det mellemfolkelige Samarbejdes og Fredens Synspunkt er en af Pagtens vigtigste Artikler,

Under Hensyn til, at den i Løbet af de første 10 Aar af Forbundets Bestaaen ikke desmindre ikke er blevet bragt i Anvendelse en eneste Gang,

Overbevist om, at dette skyldes den Omstændighed, at Forsamlingen ikke har haft den fornødne Hjælp og Vejledning til Raadighed,

beslutter Forsamlingen

at udnævne et Udvalg med den Opgave at undersøge Midlerne til at gøre ovennævnte Artikel virksom og afgive Betænkning herom.«

Efter gentagne Drøftelser inden for Udvalget for Dagsordenen henvistes Forslaget til første Udvalg, hvor det gav Anledning til en indgaaende, stærkt politisk farvet Forhandling. Fra kinesisk Side var der ved Forslagets Fremsættelse særlig tænkt paa de mellem Kina og de øvrige Magter bestaaende Traktater med disses stærke Begrænsning af og Indgreb i Kinas Suverænitet — de saakaldte »traités inégaux«

(ulige Traktater) —, som den ny-kinesiske Nationalisme konsekvent stræber efter at frigøre sig for. Forslaget var saaledes et Led i Nanking-Regeringens Politik paa dette Omraade og tog ikke Sigte paa europæiske Forhold, hvilket ogsaa betonedes af *Chao-Chu-Wu* i hans Udtalelser i første Udvalg. Beslægtede Stemninger og Tendenser gjorde sig gældende hos andre ikke-europæiske Magter, der støttede det kinesiske Forslag, som Persien, Indien, og Ætiopien. Den persiske Delegerede *Sepahbody* henviste udtrykkelig til, at den persiske Regering ved Ophævelsen af de Traktater, der ikke mere svarede til Forholdene, lod sig lede af Aanden i Artikel 19. Fra ætiopisk Side tænkes der særlig paa Forholdet til Italien.

De tidligere Centralmagter sluttede sig straks til det kinesiske Initiativ. Fhv. Rigsjustitsminister *Koch-Weser* (Tyskland) afgav en Erklæring om, at det var meget ønskeligt at lade en Studiekommision undersøge Artikel 19 og give en nærmere Fortolkning af denne samt fastslaa den Fremgangsmaade, som vilde være at følge af Forsamlingen i Tilfælde af Artiklens eventuelle Anvendelse. Lignende Undersøgelser havde fundet Sted med Hensyn til Pagtens Artikler 10, 11, 12, 15 og 16, men aldrig med Hensyn til Artikel 19. »Denne Artikel rummer et væsentligt Moment i Folkeforbundspagten for Opretholdelsen af Freden. Den forudser Muligheden af at udvikle bestaaende Ret gennem en fredelig Procedure. Taleren er af den Opfattelse, at Artiklens Betydning yderligere er øget som Følge af de vigtige Fremskridt, der er opnaaet med Hensyn til Krigens Banlysning. Som Dr. Stresemann udtalte i Forsamlingen, er det ikke tilstrækkeligt at forbyde Krigens, man maa udrydde dens Aarsager, og fra en rent bevarende Pacifisme gaa over til en aktiv Pacifisme«. Ganske tilsvarende Synspunkter fremsattes fra ungarsk Side af General *Tanczos*. »Artikel 19 er en af Pagtens Hjørnesteene. Verden staar ikke